

ΟΥΣΙΑΣΤΙΚΑ ΤΡΙΤΗΣ ΚΛΙΣΗΣ

- Τα φωνήεντα **-ι-** και **-α-** των καταλήξεων είναι **βραχέα** π.χ. τόν Τρῶα, τῷ χειμῶνι.
- Τα μονοσύλλαβα, στη γενική και δοτική, τονίζονται στη λήγουσα π.χ. τοῦ Τρωός.

ΕΝΙΚΟΣ ΑΡΙΘΜΟΣ			ΠΛΗΘΥΝΤΙΚΟΣ ΑΡΙΘΜΟΣ		
ονομ.	ὁ	ἥρω-ς	ονομ.	οἱ	ἥρω-ες
γεν.	τοῦ	ἥρω-ος	γεν.	τῶν	ἡρώ-ων
δοτ.	τῷ	ἥρω-ι	δοτ.	τοῖς	ἥρω-σι(ν)
αιτ.	τόν	ἥρω-α	αιτ.	τούς	ἥρω-ας
κλητ.	ὦ	ἥρω-ς	κλητ.	ὦ	ἥρω-ες

ΑΦΩΝΟΛΗΚΤΑ ΜΕ ΧΑΡΑΚΤΗΡΑ:							
	-π-	-β-	-κ-	-γ-	-χ-	-τ-	-δ-
ΕΝΙΚΟΣ ΑΡΙΘΜΟΣ							
ονομ.	γύπ-ς → γύψ	Ἄραβ-ς → Ἄραψ	κόρακ-ς → κόραξ	πτέρυγ-ς → πτέρυξ	ὄνουχ-ς → ὄνουξ	τάπητ-ς → τάπης	πατρίδ-ς → πατρίς
γεν.	γυπός	Ἄραβος	κόρακ-ος	πτέρυγ-ος	ὄνουχος	τάπητ-ος	πατρίδ-ος
δοτ.	γυπί	Ἄραβι	κόρακ-ι	πτέρυγ-ι	ὄνουχι	τάπητ-ι	πατρίδ-ι
αιτ.	γῦπα	Ἄραβα	κόρακ-α	πτέρυγ-α	ὄνουχα	τάπητ-α	πατρίδ-α
κλητ.	γύπ-ς → γύψ	Ἄραβ-ς → Ἄραψ	κόρακ-ς → κόραξ	πτέρυγ-ς → πτέρυξ	ὄνουχ-ς → ὄνουξ	τάπητ-ς → τάπης	πατρίδ-ς → πατρίς
ΠΛΗΘΥΝΤΙΚΟΣ ΑΡΙΘΜΟΣ							
ονομ.	γῦπες	Ἄραβες	κόρακ-ες	πτέρυγ-ες	ὄνουχες	τάπητ-ες	πατρίδ-ες
γεν.	γυπῶν	Ἀράβων	κοράκ-ων	πτερύγ-ων	όνύχων	ταπήτ-ων	πατρίδ-ων
δοτ.	γυπ-σι(ν) → γυψί(ν)	Ἄραβ-σι(ν) → Ἄραψι(ν)	κόρακ-σι(ν) → κόραξι(ν)	πτέρυγ-σι(ν) → πτέρυξι(ν)	ὄνουχ-σι(ν) → ὄνουξι(ν)	τάπητ-σι(ν) → τάπησι(ν)	πατρίδ-σι(ν) → πατρίσι(ν)
αιτ.	γῦπας	Ἄραβας	κόρακ-ας	πτέρυγ-ας	ὄνουχας	τάπητ-ας	πατρίδ-ας
κλητ.	γῦπες	Ἄραβες	κόρακ-ες	πτέρυγ-ες	ὄνουχες	τάπητ-ες	πατρίδ-ες

Τα ημφωνόληκτα ουσιαστικά της γ' κλίσης διακρίνονται σε **μόνοθεμα** και **διπλόθεμα**:

- **μόνοθεμα** είναι αυτά που **το θέμα** τους **δεν** αλλάζει ως προς τα **φωνήεντα** π.χ. Ἑλλήν-.
- **διπλόθεμα** είναι αυτά που **το θέμα** τους αλλάζει ως προς τα **φωνήεντα** π.χ. πυθμην- / πυθμεν-.

Η αλλαγή αφορά το **τελευταίο φωνήεν του θέματος**: **-ω-** -> **-ο-** / **-η-** -> **-ε-**:

- στην **ονομαστική ενικού** εμφανίζεται το **μακρό** (**-ω-** ή **-η-**) π.χ. ὁ πυθμήν / ὁ κανών
- στην **κλητική ενικού** εμφανίζεται το **μακρό** μόνο εάν αυτό **τονίζεται** (π.χ. ὦ πυθμήν / ὦ κανών).
αν **δεν** **τονίζεται**, τότε εμφανίζεται το **βραχύ** (π.χ. ὁ γείτων -> ὦ γείτον)
- σε όλες τις άλλες πτώσεις εμφανίζεται το **βραχύ** π.χ. τοῦ πυθμέν-ος / τοῦ κανόν-ος.

ΕΝΙΚΟΣ ΑΡΙΘΜΟΣ						
	μονόθεμο σε -ν, σε -ρ και σε -ων / -ωνος			διπλόθεμο σε -ων / -ονος και σε -ην / -ενος		
ονομ.	Έλλην-ς → Έλλην	κρατήρ-ς → κρατήρ	χειμών-ς → χειμών	ήγεμών-ς → ήγεμών	γείτων-ς → γείτων	πυθμήν-ς → πυθμήν
γεν.	Έλλην-ος	κρατήρ-ος	χειμών-ος	ήγεμόν-ος	γείτον-ος	πυθμέν-ος
δοτ.	Έλλην-ι	κρατήρ-ι	χειμών-ι	ήγεμόν-ι	γείτον-ι	πυθμέν-ι
αιτ.	Έλλην-α	κρατήρ-α	χειμών-α	ήγεμόν-α	γείτον-α	πυθμέν-α
κλητ.	Έλλην-ς → Έλλην	κρατήρ-ς → κρατήρ	χειμών-ς → χειμών	ήγεμών-ς → ήγεμών	γείτον-ς → γείτον	πυθμήν-ς → πυθμήν
ΠΛΗΘΥΝΤΙΚΟΣ ΑΡΙΘΜΟΣ						
ονομ.	Έλλην-ες	κρατήρ-ες	χειμών-ες	ήγεμόν-ες	γείτον-ες	πυθμέν-ες
γεν.	Έλλήν-ων	κρατήρ-ων	χειμών-ων	ήγεμόν-ων	γείτόν-ων	πυθμέν-ων
δοτ.	Έλλην-σι(ν) → Έλλησι(ν)	κρατήρ-σι(ν)	χειμών-σι(ν) → χειμῶσι(ν)	ήγεμόν-σι(ν) → ήγεμόσι(ν)	γείτον-σι(ν) → γείτοσι(ν)	πυθμέν-σι(ν) → πυθμέσι(ν)
αιτ.	Έλλην-ας	κρατήρ-ας	χειμών-ας	ήγεμόν-ας	γείτον-ας	πυθμέν-ας
κλητ.	Έλλην-ες	κρατήρ-ες	χειμών-ες	ήγεμόν-ες	γείτον-ες	πυθμέν-ες

	συγκοπτόμενο ¹ (ημιφωνόληκτο-διπλόθεμο)		σιγμόληκτο ² ουδέτερο		φωνηεντόληκτο	
	ΕΝΙΚΟΣ	ΠΛΗΘ/ΚΟΣ	ΕΝΙΚΟΣ	ΠΛ/ΚΟΣ	ΕΝΙΚΟΣ	ΠΛ/ΚΟΣ
ονομ.	πατηρ-ς → πατήρ	πατέρ-ες	ἔδαφος	ἐδάφη	πόλ-ις	πόλ-εις
γεν.	πατερ-ος → πατρ-ός	πατέρ-ων	ἐδάφους	ἐδαφῶν	πόλ-εως	πόλ-εων
δοτ.	πατερ-ι → πατρ-ί	πατρά-σι(ν) ³	ἐδάφει	ἐδάφεσι(ν)	πόλ-ει	πόλ-εσι(ν)
αιτ.	πατέρ-α	πατέρ-ας	ἔδαφος	ἐδάφη	πόλ-ιν	πόλ-εις
κλητ.	πατερ-ς → πάτερ	πατέρ-ες	ἔδαφος	ἐδάφη	πόλ-ι	πόλ-εις

1 Στην ομάδα αυτή ουσιαστικών ανήκουν οι λέξεις: **ὁ πατήρ, ἡ μήτηρ, ἡ θυγάτηρ, ὁ ἀνὴρ.**

2 Τα **ουδέτερα** αυτά λέγονται **σιγμόληκτα** γιατί ἔχουν ἓνα θέμα που λήγει σε **-εσ-**, ἀλλὰ το **-ε-** του θέματος μετατρέπεται σε **-ο-** στην ονομαστική, αιτιατική και κλητική ενικού.

3 Ο τύπος προκύπτει ως εξής: **πατερ-σι(ν)** → ἀποβολή του **-ε-**: **πατρ-σι(ν)** → ἀνάπτυξη του **-α-**: **πατρά-σι(ν).**

1. Να συμπληρωθούν τα κενά με τον κατάλληλο τύπο των ουσιαστικών:

- Τοῖς (φύλαξ) οὐ προσήκει (=δεν αρμόζει) ὕπνος.
- Παρά τοῖς (Ἄραψ) αἱ κάμηλοι τίμιαί εἰσίν.
- Ταῖς (ἀσπίς) οἱ μέν Λακεδαιμόνιοι ἐπέγραφον «Λ» οἱ δέ Μεσσήνιοι «Μ».
- Ἡ πόλις ἐπιστέλλει (= διατάζει) αὐτῷ βοηθεῖν ὡς τάχιστα τῇ (πατρίς).
- Ἐν τῇ φάραγγι (ἱέραξ: ονομαστική πληθυντικού) καί ἄλλα ὄρνεα διαμένουσιν.
- Ἡ Ἀφροδίτη τῇ τοῦ σώματος (χάρις) τὰς ἄλλας θεάς ὑπερέβαλλεν.
- Ὁ ἀετός σκληροῦς (ὄνυξ) ἔχει.
- Οὐ ταῖς κεναῖς (ἐλπίς) πιστεύομεν.

2. Να μεταφερθούν τα παρακάτω ουσιαστικά στην ίδια πτώση του άλλου αριθμού:

- τῶν θωράκων: τοῖς χάλυψι(ν):
- τούς κώνωπας: τῷ φυγάδι:

3. Να μεταφερθούν τα παρακάτω ουσιαστικά στη γενική και δοτική ενικού και πληθυντικού:

ΓΕΝΙΚΗ ΕΝΙΚΟΥ		ΔΟΤΙΚΗ ΕΝΙΚΟΥ
ἡ διώρυξ		
ἡ σάρξ		
ἡ φλέψ		
ΓΕΝΙΚΗ ΠΛΗΘΥΝΤΙΚΟΥ		ΔΟΤΙΚΗ ΠΛΗΘΥΝΤΙΚΟΥ
ὁ χάλυψ		
ἡ βαθμῖς		
ἡ ἀσπίς		

4. Να μεταφερθούν οι παρακάτω προτάσεις στον άλλο αριθμό:

- Οἱ γῦπες τὰς σάρκας τῶν ὀρνιθῶν τοῖς ὄνυξι σπαράττουσι.
.....
- Οἱ Ἄραβες τέμνουσι τούς φοίνικας.
.....

5. Να συμπληρωθούν τα κενά με τον κατάλληλο τύπο των ουσιαστικών:

1. Τοῦ (χειμών) οἱ ἄγροί μεστοί (χιών: γενική πληθυντικού) εἰσίν.
2. Οἱ (ποιμήν) περιάγουσι ἐφ' ἁμαξῶν τὰ κτήματα.
3. Ὁ Ἀθηναίων δῆμος πολλάκις ἐπίστευε τοῖς ἀδίκοις (ἡγεμών).
4. Οἱ (ρήτωρ) πολλάκις περί μικρῶν πραγμάτων πολλά λέγουσιν.
5. Οἱ Ἀθηναῖοι ἐχρῶντο (= χρησιμοποιούσαν) ἐνὶ (λιμὴν: δοτική ενικού).

6. Να μεταφερθούν τα παρακάτω ουσιαστικά στην ίδια πτώση του άλλου αριθμού:

- ὁ αὐχὴν: ὁ κανόνες:
- οἱ λιμένες: ὁ δαίμονες:

7. Να συμπληρωθούν τα κενά στον πίνακα κλίσης ουσιαστικών που ακολουθεί:

ΕΝΙΚΟΣ ΑΡΙΘΜΟΣ						
ονομ.	ό	κόλαξ	ό	Αιθίοψ	ή	άσπς
γεν.	τοῦ	(1)	τοῦ	Αιθίοπος	τῆς	(7)
δοτ.	τῷ	κόλακι	τῷ	(5)	τῇ	άσπίδι
αιτ.	τόν	κόλακα	τόν	Αιθίοπα	τήν	(8)
κλητ.	ὦ	(2)	ὦ	Αιθίοψ	ὦ	άσπς
ΠΛΗΘΥΝΤΙΚΟΣ ΑΡΙΘΜΟΣ						
ονομ.	οἱ	κόλακες	οἱ	(6)	αἱ	άσπίδες
γεν.	τῶν	(3)	τῶν	Αιθίοπων	τῶν	άσπίδων
δοτ.	τοῖς	κόλαξι(ν)	τοῖς	Αιθίοψι(ν)	ταῖς	(9)
αιτ.	τούς	(4)	τούς	Αιθίοπας	τάς	άσπίδας
κλητ.	ὦ	κόλακες	ὦ	Αιθίοπες	ὦ	(10)

8. Αφού διαβάσετε προσεκτικά τις παρακάτω προτάσεις, να επιλέξετε εάν το περιεχόμενό τους είναι ΣΩΣΤΟ ή ΛΑΘΟΣ και ΝΑ ΔΙΟΡΘΩΣΕΤΕ ΤΑ ΛΑΘΗ:

	ΣΩΣΤΟ	ΛΑΘΟΣ
1. Ο τύπος τοῦ ἄρχωντος είναι η γενική ενικού του διπλόθεμου ουσιαστικού ὁ ἄρχων.		
2. Ο τύπος ὦ ρήτωρ είναι η κλητική ενικού του διπλόθεμου ουσιαστικού ὁ ρήτωρ.		
3. Ο τύπος ὦ κανών είναι η κλητική ενικού του διπλόθεμου ουσιαστικού ὁ κανών.		
4. Ο τύπος τοῦ λιμένος είναι η γενική ενικού του διπλόθεμου ουσιαστικού ὁ λιμήν.		

9. Να γίνουν οι αντιστοιχίες ανάμεσα στα στοιχεία της στήλης Α και εκείνα της στήλης Β.

ΠΡΟΣΟΧΗ! Κάθε στοιχείο της στήλης Α συνδέεται με δύο στοιχεία της στήλης Β!

A

B

1. βέλους

α. δοτική ενικού

2. βέλει

β. αιτιατική πληθυντικού

3. βέλη

γ. γενική ενικού

4. πατρός

5. πατρί

6. πατέρας